

VIRÁGDÍSZBE ÖLTÖZÖTT A ZSINAGÓGA SAVUOT ÜNNEPÉRE

NYITRA

„Az utolsó előtti májusi szombat háromszoros ünnepnek bizonyult. A hagyományos Múzeumok és Galériák éjszakája programsorozat keretében...”

3

NEM ALSZIK

„Tradíció és modern világ egymás mellett élése, ütközése és hiányérzetei korábban is foglalkoztattak. Emellett szerettem volna...”

6

SELYE JÁNOS EGYETEM

„Mivel az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetemről már korábbi konferenciáinkra is érkeztek előadók és persze a konferenciák témája...”

8

Virágok a zsinagógában

Május 22-én rendhagyó péntek estére került sor a komáromi zsinagógában. Hosszú évek óta először ünnepeltünk együtt savuot, a tóraadás ünnepén a Menházban. A hagyományokat követve virágdíszbe öltözött a tóraszekrény és a bima. Az ünnep szokásairól a szombatfogadás előimádkozójától, Riszovannij Mihálytól tanultunk. A megjelenteket Paszternák Tamás, a Komáromi Zsidó Hitközség programkoordinátora köszöntötte. A rendezvényen résztvevő gyerekeket ajándékkal vártuk. A péntek esti ima után a Wallenstein Zoltán teremben folytatódott a program. Finom kóser, tejes ételek várták a résztvevőket. E szokások eredetéről is hallhattunk a kidus után.

A program előkészítéséért köszönet Saláth Magdának és a Paszternák házaspárnak!

Szezonkezdés

A nyári szünet utánra tervezett programjaink: **Augusztus 30-án** kerül sor a Zsidó Kultúra Európai Napjára, a részleteket augusztusi számunkban olvashatják.

Az idei őszi nagyünnep **szeptember 11-én**, pénteken este kezdődnek (Erev Ros Hasana), Jom Kippur pedig **szeptember 20-án**, vasárnap este (Kol Nidré). Kérjük, ekkorra ne tervezzenek más programot!

Fotó: mazihsz.hu

Kardos Péter főrabbitól búcsúzunk

Május végén érkezett a szomorú hír Budapestről, életének 90. évében elhunyt Kardos Péter főrabbi, a zuglói körzet vallási vezetője, az Új Élet című ikonikus zsidó újság főszerkesztője. Főrabbi úr többször volt vendégünk Komáromban, 2019-ben a Zsidó Kultúra Európai Napján adott elő, de járt nálunk purimkor és Mártírnapon is. A hitközség által 2014-ben kiadott izraeli útinapló, a Kék-fehér hétköznapi egyik előszavát is ő írta. A család, a közössége gyászában osztozunk, emlékéit megőrizzük!

a Komáromi Zsidó Hitközség vezetősége
a Hitközségi Híradó szerkesztői

Budapesti vendégek

A budai Frankel zsinagóga szervezett május 24-én, vasárnap közösségi kirándulást városunkba. A csapattal tartott dr. Veró Tamás főrabbi, a körzet vallási vezetője, dr. Nógrádi Gergely főkantor, Gellei Mónika irodavezető és Arató Judit programszervező. Vendégeinket a Paszternák házaspár köszöntötte a Menházban. A reggeli elfogyasztása után Pasternák Antal, a Komáromi Zsidó Hitközség elnöke számolt be a helyi kehila múltjáról és jelenéről. A látogatók megtekintették a Schnitzer Ármin Mikromúzeum tárlatát, a zsinagógát, majd városnéző sétára indultak. Nógrádi Gergely főkantor vidám dalokat adott elő a zsinagógában a jelenlévők nagy örömeire. A csoport tagjai ebédjük elfogyasztására visszatértek a Menházba, ahonnan közösségi élményekkel gazdagodva indultak haza. Köszönjük a látogatást!

PA

Kehila – a közösségért díj Várjuk a jelöléseket!

Az egyesített Kehila és Kehila Haver-díjjal vallástól függetlenül ismerjük el azok tevékenységét, akik sokat tettek a régió zsidó közösségeiért. Javaslatokat a díjazottak személyére a kile@menhaz.sk címre várjuk 2026. július 31-ig.

Gratulálunk!

Májusban ünnepelte kerek születésnapját **Vadász Magda**, Budapesten élő barátunk, lapunk korábbi munkatársa, aki programjainkon rendszeresen tolmácsol. Jó egészséget kívánunk, bis 120!

a Komáromi Zsidó Hitközség vezetősége

Komáromi Napok

Május 3-án, az elmúlt évtizedek hagyományait követve, nyitott programmal csatlakoztunk a Komáromi Napokhoz. A zsinagógában és a mikromúzeumban Saláth Magda, Novák Tamás, Kollár Zoltán és a Paszternák család fogadta az érdeklődőket.

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk! Kérjük, lehetősége szerint támogassa a Komáromi Zsidó Hitközség programjait, a HH megjelenését, épületeink, temetőnk felújítását.

Belföldi átutalás Szlovákiából:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa

Nemzetközi átutalás külföldről:

Cím: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK060900000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Bakunk címe: Slovenská sporiteľňa, Palatinova 33, 94501 Komárno

Hitközségi Híradó – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja, alapítva 5756-ban (1996), **főszerkesztő:** Paszternák Tamás (tamas.paszternak@menhaz.sk), Paszternák András (andras.paszternak@menhaz.sk), **munkatársak:** Saláth Magda, Mgr. Piczek Ferenc, **tördelőszerkesztő:** Saláth Richárd, **olvasószerkesztő:** Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), Pasternák Antal (Komárom), **nyomatás:** Nec-arte Kft., Komárom, a **KZSH címe:** Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, **e-mail:** kile@menhaz.sk, tel.: 00421/35/7725-355. **Regisztrációs szám:** EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **IČO:** 34073400. Alapítva 5756-ban. **Lapunk Önnek készül, kérjük ne dobja el!**

Faliújság rövid hírek

A KZSH-t, a Shalom klubot és a Hitközségi Híradót a Haver Kosher Food Kft. és anonimitásukat kérő adományozók támogatták. Köszönjük!

A Budapesti Zsidó Hitközség Hunyadi téri Körzete az idén július 24-25-26-án tart Sabatont Tatán. A tavalyi sikeres rendezvényen többen részt vettek a KZSH tagjai közül. A részletes programról érdeklőjenek az irodában vagy a kile@menhaz.sk címen.

Nagymegyer városa idén is megrendezi a hagyományos Holokauszt megemlékezést, melyre 2026. június 14-én, vasárnap 18:00-kor kerül sor. Közreműködnek: Radnóti Zoltán főrabbi és Kozma Zsolt kántor.

A tatai zsidó temetőben Kerti Katalin áldozatos szervező munkájának köszönhetően elkészült a Farkasházi – Fischer család három megmaradt porcelán sírkövének restaurátori felújítása. Felavatásukra várhatóan június 22-én kerül sor.

A nyári időszakban irodánk csak előzetes bejelentkezés után látogatható.

Tisa Be Av: Áv hó 9-e az I. és a II. szentély lerombolásának gyásznapja idén július 22-én, szerda este kezdődik. A 25 órás bört július 23-án, csütörtökön este ér véget. Az ünnepet megelőző három hét gyászhet, melynek utolsó kilenc napján Áv hó 1-től nem szokás húst fogyasztani.

Támogatóink / naši sponzori:

**KULT
MINOR**

FOND NA PODPORU KULTURY NÁRODNOSTNÝCH MENŠIN

„Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín“

HaNahar Zsidó Kulturális Fesztivál Beszélgetés Mgr. art. Volárová Máriával

Idén is megrendezik Vágújhelyen a HaNahar Zsidó Kulturális Fesztivált. Hogyan értékeli a tavalyi évadot, milyen tapasztalatokkal vágtak neki az idei szervezésnek?

A tavalyi fesztivál egyértelműen megerősítette, hogy a rendezvénynek biztos helye van a régió kulturális életében, és a közönség nyitott erre a kulturális párbeszédre. Az idei, immár hatodik évfolyam szervezésénél több fontos tapasztalatra is támaszkodhattunk. Ezek közül az egyik legfontosabb, hogy megtartottuk a négynapos formátumot, amely lehetőséget ad arra, hogy a koncertektől, kiállításoktól kezdve a szakmai előadásokon és workshopokon át egészen a gasztronómiai programokig sokféle eseményt kínáljunk.

Külön öröm, hogy idén Galgóc is bekapcsolódott a szervezésbe, így a HaNahar – HaMeached, vagyis „a folyó, amely összeköt” – még inkább igazolja a nevében hordozott szimbolikát, és újabb Vágmenti városokat kapcsol össze.

Hogyan állt össze a 2026-os program, és kikkel találkozhat a közönség?

Az idei évadot az emberség és a kíváncsiság jegyében állítottuk össze; ezek a FestivaAL 100 és a Trencsén 2026 Európa Kulturális Fővárosa projekt központi témái is. A program egyik kiemelt pontja Arnošt Lustig író születésének 100. évfordulója. Életéről és örökségéről lánya, Eva Lustigová beszél majd Trencsénben június 11-én.

Vágújhelyen a közönség Az otthon és Európa között – 18 szlovákiai zsidó származású festő című különleges kiállítással találkozhat, amely Kamil Benetin magángyűjteményéből válogat. A filmkedvelőkre a Malachi című izraeli dokumentumfilm vár,

amely 2025-ben készült, rendkívül emberközeli módon szólítja meg nézőit.

A beckói várban Miro Pogran művész-szel találkozhatnak a látogatók, mégpedig a HUMAN-I-TY című kiállításához kapcsolódó tárlatvezetésekben és képzőművészeti műhelyfoglalkozásokon, amelyek Arnošt Lustig humanista örökségéből merítenek inspirációt. Pöstyénben a Kaschauer Klezmer Band koncertje várja az érdeklődőket, a galgóc kastély udvarán pedig a Zene a tényéron program zenével és zsidó gasztronómiai ízekkel teremti meg az est hangulatát.

Mire a beszélgetésünk nyomdába kerül, valószínűleg túl leszünk a fesztiválon. Mikor mondaná azt, hogy az idei rendezvény sikeres volt?

A siker számunkra nem kizárólag a nézőszámán mérhető, hanem sokkal inkább a találkozások mélységében és a közönség-

től érkező visszajelzésekben. Akkor érezzük eredményesnek a programot, ha érzelmet vált ki, gondolatokat, beszélgetéseket indít el.

Nagy öröm lenne számunkra, ha a fesztivál programjai más Vágmenti városokba is eljutnának, új együttműködések szülnének. Kiemelten fontos számunkra a trencsényi zsinagógában megvalósuló zsidó–keresztény párbeszéd is, hiszen itt tudatosan azt keressük, ami összeköt bennünket. Ha a résztvevőkben a kölcsönös megértés élménye marad meg, akkor a fesztivál elérte a célját.

Hol tájékozódhatnak az érdeklődők?

A programról és a meghívott vendégekről minden információ megtalálható a hanahar.sk oldalon. Ugyanakkor szívesen üzenünk mindazoknak, akik még hezitálnak: érdemes legalább egyszer személyesen is megtapasztalni a fesztivál hangulatát. A kultúra, a művészet, a zsidó konyha ízei és az emberi közelség különleges atmoszférája ugyanis valóban pótolhatatlan.

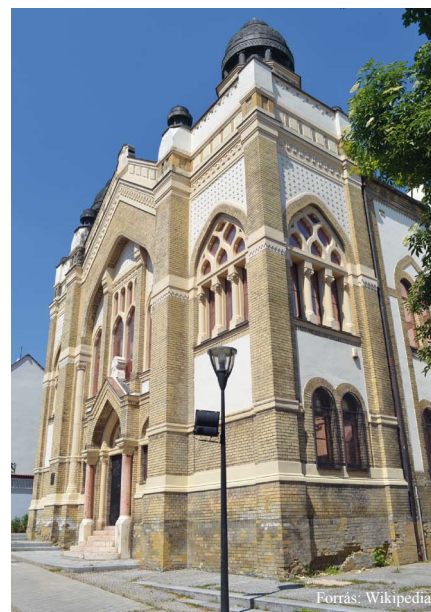
PA-PT

A nyitrai zsinagóga mindenki előtt nyitva állt

Május 23-án, szombat délután a nyitrai zsinagóga ajtajai egy pillanatra sem zárultak be, falai között nemcsak szlovák, hanem német és magyar szó is hallható volt. Az egykori neológ zsinagóga több mint egy évszázad alatt számtalan imát hallott, tanúja volt a zsidó év ünnepeinek, a múlt század hetvenes éveitől kezdve pedig megszámlálhatatlan kulturális eseménynek adott otthont. A zsidó hagyományokról szóló beszélgetés ezért kivételes alkalmat kínált arra is, hogy felidézzék a háború előtti Nyitra jelentős zsidó közösségének egykori életét.

Az utolsó előtti májusi szombat háromszoros ünnepnek bizonyult. Ahagyományos Múzeumok és galériák éjszakája program sorozat keretében számos kulturális intézmény várta vonzó rendezvényekkel a közönséget. A nyitrai zsinagógában a Nyitrai Zsidó Hitközség szervezésében Potoková Katarína beszélt az épület történetéről, amely 1911-ben épült Leopold Baumhorn neves építész tervei alapján.

A látogatók ezt követően megismerkedhettek a zsidóság heti ünnepéhez, a szombatához, vagyis a sábbathhoz kapcsolódó hagyományokkal és szokásokkal. Szó esett a jelenleg is tartó nyári zarándokünnepéről, a sávuotról, amely egyszerre a földmű-

Forrás: Wikipedia

ves munka ünnepe és emlékezés arra a pillanatra, amikor a zsidóság a Színáj-hegyen megkapta legnagyobb kincsét: a Tórárt és a Tízparancsolatot. A zsinagógát zöld díszítés ékesítette, a vendégeket pedig hagyományos túrós süteménnyel kínálták.

A program Katarína Šillerová fiatal énekesnő koncertjével zárult, produkcióját a közönség megérdemelt tapssal jutalmazta.

kp

Shalom Chaverim 2026

Interjú Snežana Wernerrel

Kérjük, mutassa be a Shalom Chaverim fesztivált a lap olvasóinak. Mikor indult ez a kezdeményezés? Milyen céllal jött létre, kikhez szól?

A Shalom Chaverim – a zsidó kultúra fesztiválja – már a nevében is hordozza küldetését. A „shalom” héber szó, jelentése béke, nyugalom és szeretet, a „chaverim” pedig barátokat jelent. A fesztivál kezdettől fogva ebben a szellemben működik: nyitott, barátságos találkozási pontként különböző korú, vallású és háttérű emberek számára, akiket az érdeklődés és a másik kultúra iránti tisztelet kapcsol össze.

A projekt gyökerei 2014-ig nyúlnak vissza, amikor létrejött a Shalom Chaverim márka, amely a zsidó kultúra bemutatására összpontosított, és először a Pohoda fesztiválon mutatkozott be a nyilvánosság előtt. A csapat 2023-ban kezdte el az első önálló évad előkészítését, a fesztivál pedig 2024 szeptemberében nyitotta meg kapuit a közönség előtt. Azóta évről évre visszatér Pozsonyba és környékére gazdag programkínálattal: koncertekkel, kiállításokkal, filmvetítésekkel, gasztronómiai eseményekkel és beszélgetésekkel. A rendezvény nem csupán a zsidó közösségnek szól – éppen ellenkezőleg: célja, hogy ezt a kultúrát a lehető legszélesebb közönséghez közel vigye, hidakat építsen a kölcsönös megértés felé.

Milyen visszhangja volt a fesztiválnak az elmúlt években?

Az eddigi két évad egyaránt rendkívül kedvező fogadtatásban részesült. A 2025-ös második évad több mint 5700 látogatót vonzott, és a médián, illetve a közösségi oldalakon keresztül további ezreket ért el:

a fesztivál bejegyzései közel 630 ezer megtekintést gyűjtöttek össze, ez jól mutatja a közönség valós érdeklődését.

A résztvevők több programot is különösen a szívükbe zártak. A Sólet Fest – a hagyományos zsidó sólet kóstolójával egybekötött gasztronómiai fesztivál, gazdag gyermek- és felnőttprogrammal – a rendezvény egyik legkedveltebb formátumává vált. Nagy sikert arattak a koncertek is: az ünnepélyes nyitóest az Aréna Színházban, ahol a Hilaris Chamber Orchestra Peter Breiner vezényletével lépett színpadra a magyar hegedűművész Korcsolán Orsolával és a szlovák klarinétművész Albín

Blahóval; a Pressburger Klezmer Big Band fennállásának 30. évfordulója alkalmából rendezett jubileumi kettős koncert a brit Running Through The Woods együttessel; valamint Peter Györi „A megértés fénye” című záró gálakoncertje, amely energiával és érzelmekkel töltötte meg a teret. A 2025-ös fesztiválon Izraelből, Magyarországról, Szerbiából, Csehországból, Dániából és Nagy-Britanniából érkeztek fellépők – a nemzetközi jelleg a Shalom Chaverim egyik meghatározó sajátossága a kezdetektől fogva.

Milyen programmal készülnek idén?

A harmadik évadot 2026. szeptember 3. és 9. között rendezik meg, ezúttal is műfajilag és földrajzilag egyaránt sokszínű programot kínál majd. Az idei fellépők Svédországból, Izraelből, Magyarországról, Csehországból és Lengyelországból érkeznek.

Az egyik legnagyobb újdonság a zárókoncert lesz, amelyet első alkalommal a pozsonyi Régi Vásárcsarnok tágas tereiben rendeznek meg. A színpadon a Marián Čekovský

Band & The Ladies Ensemble lép fel vendégművészek közreműködésével, a műsor pedig olyan nagy nevek dalainak különleges hangszereléseire épül majd, mint Leonard Bernstein, Lenny Kravitz, Mark Knopfler vagy Amy Winehouse – olyan alkotókéra, akiket nemcsak kivételes tehetségük, hanem zsidó származásuk is összekapcsol.

Különleges élményt ígér a svéd-amerikai énekesnő, Luisa Lyne koncertje is, aki a di Yiddishe Kapelye együttessel a „Cohen in Yiddish” című műsort hozza el – Leonard Cohen dalait jiddis nyelven megszólaltatva. Természetesen idén sem marad el a Sólet Fest gasztronómiai programja, a koncertek mellett kiállításmegnyitók, valamint beszélgetések is várják az érdeklődőket. A részletes programot folyamatosan frissítik a fesztivál honlapján: shalom-chaverim.sk

Kik vesznek részt a szervezésben, és kiknek köszönhető, hogy a fesztivál megvalósulhat?

A fesztivált a Szlovákiai Zsidó Hitközségek Központi Szövetsége szervezi a Pozsonyi Kerülettel és a Pozsonyi Zsidó Hitközséggel együttműködésben. A szervezők hálásak minden partnernek és támogatónak, akik hisznek abban, hogy a kulturális sokszínűség gazdagítja közös életünket.

Hol található további információkat az érdeklődők?

Minden folyamatosan frissülő és bővülő információ elérhető a www.shalom-chaverim.sk oldalon, valamint a fesztivál közösségi felületein – a Facebookon Shalom Chaverim néven, az Instagramon pedig shalom.chaverim_sk azonosítóval. Az egyes programokra szóló belépők közvetlenül a fesztivál honlapján vagy a Ticketportal hálózatában vásárolhatók meg. A szervezők minden érdeklődőt szeretettel várnak – Shalom Chaverim!

Múltunk öröksége

Litomericzky Nándor gyűjtése

Vallásháborítás

„Durva vallásháborítás az ortodox zsidó templomban. Egy éretlen ember követ dobott a templom ablakára, mikor a templom zsúfolásig meg volt telve hívőkkel. Saját tudósítónktól, október 10. Kellemetlen és kínos meglepetéssel kezdődött múlt szerdán este a komáromi ortodox zsidó templomban a hosszú nap és nem lehet eléggé elítélni ezt az esetet. Komáromban hosszú idő óta békés megértéssel élnek egymással a különböző felekezetű lakosok és ezt a harmóniát nem zavarta, meg eddig semmilyen incidens. Éppen azért kell súlyosan elítélnünk a múlt heti esetet, amely alkalmat adott arra egy éretlen ember cselekedetével, hogy durván megsértse a felekezeti békét. Szerdán este hat óra tájban a Király püspök utcai ortodox zsidó templom tele volt már a hosszú napra készülő, ajátos hívekkel, amikor egyszerre hirtelen, ima közben nagy csörömpölés hallatszott. A jelenlevőket csaknem pánikszerű félelem fogta el és sokan kiszaladtak a templomból az utcára. Csakhamar megállapították, hogy a jéggyár udvarából valaki nagy követ dobott a zsidó templom ablakára, hogy azt betörje. A megindított rendőrségi nyomozásnak sikerült kétséget kizáróan megállapítani, hogy a követ Mandics Ernő jéggyári kocsis dobta be a zsidó templomba, aki később be is vallotta tettét. Mandics ellen ingatlanrontás és vallásháborítás vétsége címén indul meg az eljárás.” (Komáromi Lapok, 48. évfolyam, 122. szám, 1927. 10.11., 2. oldal)

Tóraavatás

„Tórafelavató ünnep a zsidó hitközségnél. A Komáromi Neol. Zsidó Hitközségnek ritka szép ünnepe fog lefolyni szombaton. A hitközség buzgótagjainak áldozatos gyűjtéséből beszerzett új tórat fogja a hitközség ünnepélyesen felavatni. Az ünnepély délelőtt 9 órakor kezdődik a hitközségszertartásban, ahol a kultuszbizottságtól a hitközség elnöke átveszi a tórat és azt azután a baldachin alatt ünnepi menetben s az egyházi énekkar éneke mellett fogják a Királypüspök utcán, a Kórház téren, az Eötvös József és a Hajnal utcán át a templomba vinni, ahol istentisztelet következik. A zsidó hitközségek életében ritkán fordul elő; ilyen ünnepély ezelőtt 65 évvel volt tóraavatás Komáromban, ezért érthető az a határtalan lelkesedés, amely a Komáromi Neológ Zsidó Hitközség buzgó tagjaiban megnyilvánul az új értékes kegszer felavatása iránt, amely a nagyváradi hitközségnek adományozott tórahelyét fogja az egyház nagy értékű 11 tórája mellett elfoglalni.” (Komáromi Lapok, 50. évfolyam, 132. szám, 1929. 11. 02., 7. oldal)

Rabbiválasztás

„Az Országos Hivatal megsemmisítette a komáromi főrabbi megválasztását Tízévi harc után ismét tórabbi nélkül áll a hitközség.

Komárom, június 9. A Komáromi Neológ Zsidó Hitközségnek nagy szenzációja van. Ismeretes, hogy több mint egy évtizede hatalmas harcok folytak a hitközségben a főrabbi szék miatt, amely

egy ízben a hitközségszakadásához is vezetett. A főrabbi szék betöltését különösen Fried Jenő, a hitközség legutóbbi elnöke erőszakolta, bár a tagok megfontoltabb többsége ezt ellenezte. Végre sikerült Friednek szokásos módszereivel az ellenzék elhallgattatnia. A főrabbiaválasztás megtörtént és Waldmann Ernő dr., fiatal, érdemes ember nyerte el az állást. Azóta látszólagos csönd volt a hitközségben. Fried akaratának keresztülvitele után leköszönt és elnökké Krausz Artúr dr. - t választották. Közben azonban állandóan Damoklész kardjaként függött a hitközség fölött az a fellebbezés, amit a főrabbiaválasztás ellen többen beadtak. Most megérkezett az Országos Hivatal döntése és megvan a nagy szenzáció. Az Országos Hivatal megsemmisítette Waldmann Ernő dr. főrabbi megválasztását, még pedig azzal az indokkal, hogy érettségije, papi oklevele és doktorátusa magyarországi és mai napig sincs nosztrifikálva, ezenkívül az is az indokok között szerepel, hogy a főrabbi nem bírja az államnyelvet. A döntés a választást azonnali hatállyal semmisíti meg és csak birtokon kívül lehet ellene felfolyomódással élni a legfelsőbb közigazgatási bírósághoz. Ez annyit jelent, hogy tíz évi harc után Komárom ismét főrabbi nélkül áll. De van más jelentősége is. Tudvalevő, hogy Csehszlovákiában fakultatív házasság van. Miután Waldmann főrabbi nem volt jogerősen elismert főrabbi, a komáromi hitközségnek, nem volt joga anyakönyvvezetői funkciókat végezni és így az általa kötött házasságok érvénytelenek vagy legalábbis súlyos okkal megtámadhatók. Természetesen anyakönyvvezetői funkciókat tovább még kevésbé gyakorolhat és a komáromi hitközség most anyakönyvvezető nélkül áll és nincs abban a helyzetben, hogy érvényes házasságkötéseket intézhessen. Az Országos Hivatal döntése óriási konsternációt keltett és az ebből következő hátrányokat és kellemetlenségeket Fried volt elnök rovására írják, aki Waldmann dr. megválasztását keresztülerőszakolta. Maga Waldmann dr. sajnálatos áldozata az egész ügynek. A hitközség az Országos Hivatal döntése ellen felfolyomódással fog élni, azutánjárások, kilincselések minisztereknél stb. máris megkezdődtek, de ez aligha fog változtatni a tényeken. A lényeg pedig az, hogy a komáromi hitközségnek se főrabbi, se anyakönyvvezetője nincsen.” (A Nap, 6. évfolyam, 132.szám, 1932. 06. 10., 8. oldal)

Opera is született a könyv egyik fejezetéből

Szántó T. Gáborral beszélgettünk

Szántó T. Gábort nem kell bemutatnunk a komáromi Hitközségi Híradó olvasóinak. A kortárs zsidó irodalom meghatározó szerzője. Új könyve, a Nem alszik, nem szunnyad a napokban jelenik meg. Miként illeszkedik ez a kötet korábbi írásai sorába?

Tradíció és modern világ egymás mellett élése, ütközése és hiányérzetei korábban is foglalkoztattak. Emellett szerettem volna megörökíteni a pesti zsidónegyed ezredforduló utáni világát is.

Miért izgalmas közeg a Király utca, az Akácfa utca, a Wesselényi utca és a Rumbach Sebestyén utca lüktető négysszöge?

A 2000-es években nagy élményt jelentett nemzedékem számára a környéken kialakuló romkocsmá világ. A közösségi létnek, a szórakozásnak, az ismerkedésnek ez a sajátos tere a valahai kávéházak utódja lett. Én akkorra már ráláttam a vallásos világra is, az 1990-es években jártam tanulni a környékre, ismertem a zsinagógákat és közösségeiket. Éreztem a két, egymással szomszédos milió: a Dob utca, Kazinczy utca tradicionális világa és a romkocsmák éjszakai élete közötti feszültséget is. Ez hasonló, mint száz évvel korábban, amikor mulatók és örömtanyák voltak a vallásos intézmények közelében, csak a 20. század végére – a vészidőszak és a diktatúra nyomán – a vallásos élet visszahúzódott, majd kezdett újjászülni. E világokat és ütközéseiket formáltam könyvvé a hétköznapi emberi történetek mellett. A drámák olykor a külvilágban, különböző karakterek

között, olykor egy-egy ember lelkében zajlanak. Három nemzedék élményeiből merít a könyv.

Kiknek szól a kötet?

Minden kíváncsi olvasónak, aki kellően nyitott arra, hogy egymás mellett lássa az általános emberi problémákat: a vágy, a hűség, a csaltság, a korrupció drámáit és a 20-21. század kihívásait, amikor feltűnhet egy orosz katonatiszt, vagy egy muszlim asszony is a zsidónegyedben, és segítséget kérhet, vagy egy szélsőjobboldali politikus, aki éppenséggel a zsidóktól szeretne bizonyosságot szerezni, hogy nem zsidó. És persze azoknak is szól a könyv, akik megakarnak merítkezni a hagyományos zsidó világ irodalmi feldolgozásában, és kíváncsiak arra is, hogyan bajlódik egy második vagy harmadgenerációs a maga élményeivel, mert a vészidőszak hosszú árnyéka sokak életében még mindig jelen van.

A fülszöveg alapján jelen kötet egyik epizódjából kortárs opera született. Mésélne erről?

Rózsa Pál zeneszerző olvasta a könyv egy fejezetét, mely folyóiratban is megjelent, és azzal az ötlettel keresett meg, hogy szeretne operát komponálni belőle, írjam meg a librettóját. A történet kiindulópontja, hogy az a bizonyos orosz katonatiszt, akit már említettem, 1991 júniusában feltűnik egy péntek este egy zsinagógában, és a rabbi segítségét kéri. Az orosz csapatok éppen vonulnak ki az országból, és neki szörnyű titka van, amellyel nem tud egyedül meg-

birkózni... Bár korábban írtam már forgatókönyvet saját elbeszélésemből az 1945 című filmhez, az operalibrettó új kihívás volt. Megírtam a szöveggel, és a zeneszerző ennek nyomán komponálta a négy szereplős operát. A magyar operajátszás elég kevés kortárs darabot állít színpadra, de tárgyunk operafilmről is, elég rég született Magyarországon ilyen feldolgozás.

Hol keressék az érdeklődők legújabb könyvét?

A nagy terjesztők, a Líra és a Libri üzleteiben és internetes kínálatában május második felétől, de elérhető lesz a könyvet gondozó Gondolat Kiadó online könyvesboltjában és független terjesztőknél is, mint például az Írók Boltja vagy a Láng Téka.

A könyvet június 4-én, csütörtökön 17.00-tól mutatják be Budapesten, a Szentkirályi utca 17. alatti Gondolat Olvasóban. Szántó T. Gábor június 12-én, pénteken délután 16.00-17.00 óra között dedikál az Ünnepi Könyvhéten Budapesten a Vörösmarty téren, a Gondolat Kiadó pavilonjánál.

PA-PT

Cserépi helytörténeti séták

Tóth Pétert kérdeztük

Kérjük, mutakozzon be röviden a Hitközségi Híradó olvasóinak!

Tóth Péter vagyok népművelő 53 évesen is mindig a felfedezés izgat, megismereni az életet, az embereket, a történeteket. Helytörténetet kutatok Dél-Borsodban, 12 éve pedig a helyi zsidóság a kiemelt terület, egyszerűen szólva arról van szó, hogy az akkori közösségekből hatalmi szóval kivették a zsidókat, óriási károkat okozva a magyar társadalomban. A zsidókat nem tekin-

tették embernek, és ehhez asszisztált a fél ország, ez megbocsáthatatlan bűn.

Milyen célokkal jött létre AZ ÉLET IGAZSÁGA ALAPÍTVÁNY?

Évente sétát szervezek a cserépiek házaítól a mezőkövesdi gettóig, 3-4 éve kérték az alapítványom szamlaszámát, hogy támogatassák a rendezvényt, mivel nem volt, így barátaimmal csináltunk egyet. Egyfajta szervezeti keretet ad az egésznek, tud támogatást fogadni a kutatás.

Mit tudhatunk Groszmann Liliről és a cserépi zsidóság történetéről?

Lili egy 18 éves lány volt 1944-ben, egy tehetőrs cserépi család középső gyereke. Amikor 2004-ben elkezdtem a kutatást, szinte minden néni és bácsi őt említette, mivel járássegítője volt. Ők börgipsznek mondták. Ekkor eldöntöttem, hogy a személye fontos lesz. Sajnos őt is meggyilkolták a nácik.

Cserépre a 18. században jöttek az első zsidók, volt amikor ötvennél is többen éltek, számos ragadványnevet ismerünk, pl. Jókor gyűtt, mert akkor éppen nem volt bolt a faluban, amikor megérkezett a zsidó árús,

Folytatás a következő oldalon.

Őseim

Tömpe Zoltánt kérdeztük új könyvéről

Kérjük, mutatkozzon be röviden a Hitközségi Híradó olvasóinak!

1951. szeptember 28-án születtem Budapestén. Nyugdíjas mérnök-közgazdász vagyok, három gyermekem, két unokám van. Boldog, kiegyensúlyozott gyermekkor és ifjúkor után felnőtt életem első szakaszában mérnök-közgazdászként számítástechnikai, elektronikai, gazdasági és külkereskedelmi tevékenységet folytattam, ezekben a témákban rendszeresen jelentek meg írásaim számos folyóiratban és hetilapban. Életem későbbi szakaszában magániskolák alapításával és vezetésével foglalkoztam. A „múltat végképp eltörölni” szándékozó Kádár-korszak gyermeke vagyok. Fiatalkoromban a szüleim megvédték az olyan „veszélyes” fogalmaktól, mint a származás, az ősök és a gyökerek. Semmit nem beszéltek a múltjukról, származásukról. Fokozatosan azonban kérdések kezdtek kavargani bennem: Ki vagyok én? Mi lakozik a sejtjeimben, a génjeimben, milyen kulturális örökséget hordozok valójában? E vizsgálódás során feltárult előttem két, több évszázados család elhallgatott története és kibontakozott egy megdöbbentően gyengéd szerelmi történet.

2025 decemberében jelent meg Őseim, Magyar nemesek - askenáz zsidók című könyve. Kikről és kiknek szól a kötet?

Családom története különleges. Apám egy több mint 600 éves magyar nemesi dinasztia leszármazottja, akik identitása a trianoni békeszerződés után darabokra hullott. Anyám zsidó rabbinikus tudósok hosszú sorából származott, túlélte az auschwitzi és a ravensbrücki kon-

centrációs táborok borzalmait. Normális körülmények között a világuk soha nem találkozhatott volna. A rettenetes huszadik század nagy katakizmái hozták össze a két húszéves fiataalt, akik mindent és mindenkit elvesztettek, majd együtt építettek új életet. 2024 decemberében jelent meg a „Múlt elrablása” című könyvem, amely apám családjának története. A 2025 decemberében megjelent „Őseim” a zsidó identitást, édesanyám családjának történetét és szüleim egymásra találását dolgozza fel. Véremben olyanok találkoznak, akik soha nem találkozhattak volna. Bennem kibékültek a magyar függetlenségért küzdő nemesek és a nemzedékek óta a Tórát és Talmudot tanító rabbik.

Mennyire jelentett kihívást édesanyjáról, családja történetéről írni?

Tizenhat évnyi szorgalmas kutatás során interjúkat készítettem, magánleveleket, anyakönyveket, dokumentumokat vizsgáltam, levéltárakban, könyvtárakban jártam. Alaposan megismertem a zsidó vallást, kultúrát, történelmet és őseim életét. A történet végső soron azt állítja, hogy bár a történelem elpusztíthat országokat, családokat és identitásokat, vannak dolgok, amelyeket nem lehet ellopni: ilyen az emlékezet, a hit, a szeretet és az emberi képesség, amely hidakat épít a megosztott világok között. A ketős identitás számomra nem teher, hanem gazdagság, nem ellentmondás, hanem beteljesülés.

Milyenek az első olvasói visszajelzések? Miért fontos, hogy megismerjük egy nemesi, askenáz zsidó család történetét?

Folytatás az előző oldalról.

Bánatos Jóska volt Groszmann József, akit szomorúnak láttak stb. Ezen a csodálatos településen 1944-ben már csak két család volt, akiknek el kellett menniük, ketten éltek túl a holokausztot, egyikük visszatért a faluba, de ő is elment pár éven belül. Kiemelném még a Cserépfalvi családot, ők Deutschként születtek Cserépfaluban, Imre hazánk haladó könyvkiadója, ő adta ki először József Attilát, és számos író, költőt. Az egyik testvére Mengele mellett dolgozott, másik két testvére is megúsza a borzalmakat. László volt az első Peugeot

importőr hazánkban, Miklós pedig Amerikában az első fogbeültetést csinálta. Idővel minden cserépit nevesítünk és megírjuk életét.

Miként fogadták a helyiek a Groszmann Lili emléksztátát? Kik szoktak résztvenni a programon?

A cserépi idősek örülnek, hogy beszélhetnek róluk, a többi generációt nem érdekli, tavaly volt először a falu vezetése a sétán, amikor botlatóköveket is tettünk a házaik elé. Volt amikor egyedül voltam a sétán, volt amikor majdnem harmincan, igyekszem minél több helyen elmondani, hogy ez lesz,

Az „Őseim” könyv elsősorban a zsidósággal foglalkozik. Édesanyám és családjának története egy a sok hasonlóan tragikus történet közül, de benne jól tükröződik a zsidóság sorsa Közép-Európában. Sok holokauszt történetet lehet olvasni a túlélők szempontjából, de a holokauszt túlélők második generációja még kevésbé nyílvánult meg a témában.

A könyv eddigi fogadtatásával meg vagyok elégedve. Négy bemutató előadást tartottam, ebből hármat zsidó közösségekben.

Vannak további tervei a témával kapcsolatban?

Elkészült a könyv angol nyelvű változata, amely a két családtörténeti kötet összefűzése rövidített és az amerikai ízlés szerinti stílusban. Ez megrendelhető az Amazonon keresztül.

Hol szerezhetik be az érdeklődők a könyvet?

Magyar nyelven a Libri, a Minerva, a Líra könyvesboltjaiban lehet kapni, illetve megrendelni.

PA-PT

teljesen változó, hogy kik jönnek, én örülök mindenkinek.

Az érdeklődők hol követhetik tevékenységüket? Milyen programokkal készülnek a közeljövőben?

Van egy blogunk liligró.hu, de a Facebookon és a Youtube-on is ott vagyunk, folytatódik az oral historyk készítése Cserépfaluban, az általunk megtalált cserépi zsidó temető felújítására is gyűjtünk támogatást, persze lesz 14. és 15. séta is, a Cserépfalvi emlékszóbat meg szeretnénk újítani egy új tárlatrésszel.

PA-PT

Josephus Flavius nyomában a Selye János Egyetemen

Kókai-Nagy Viktort kérdeztük

A Josephus Kutatóintézet 2020-ban jött létre a Komáromi Selye János Egyetem Református Teológiai Karán, mint arról a Hitközségi Híradó 2022 májusi számában beszámoltunk. Melyek voltak az elmúlt négy év legfontosabb mérföldkövei?

Valóban régen beszéltünk a Kutatóintézetéről. Örömmel osztom meg az olvasókkal, hogy az intézetünk immáron – túlzás nélkül állíthatom – nemzetközi elismertségre tette szert. Ebben a munka mellett a gondviselés is komoly szerepet játszott. Az volt az első nemzetközi konferenciánk, amiről Önök is beszámoltak. A „Peace and War in Josephus” témában elhangzott előadásokat elküldtük a berlini de Gruyter kiadónak, aki befogadta és megjelentette azokat a Deuterocanonical and Cognate Literarue Studies (DCLS) sorozatában. Ez azt jelentette, hogy a tanulmányok egy évvel az elhangzásuk után már világszerte olvashatóak voltak. Komárom ezzel felkerült a Josephus-kutatás térképére. Ez természetesen azt is jelentette, hogy a második nemzetközi konferencia megszervezésekor már meg kellett felelnünk az elvárt minőségnek. A „Josephus and the Maccabees” címet viselő eseményre 2024-ben került sor. Ezen hét ország előadói osztották meg gondolataikat arról, hogyan ábrázolta Josephus a Makkabeusokat és korukat műveiben. Az eredményt mi sem minősíti jobban, mint hogy az előadásokból elkészült a második DCLS kötet is a múlt év végén. Ezek után rendeztük meg az idei konferenciánkat „Political Power in Josephus” címmel.

Ugyancsak örömteli fejlemény volt, hogy 2024-ben a konferencia partnere lett négy évre a Regensburgi Egyetem, akihez idén csatlakozott az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem.

De nem csak a konferenciák szervezését vállaltuk magunkra az elmúlt négy évben. Közös kiadásban a budapesti Kálvin Kiadóval megjelentettük egyik előadónk monográfiáját. Steve Mason, Josephus és az Újszövetség című könyve igazi bestsellernek számít a tudományos irodalomban. De szerveztünk egy Josephus szemináriumot is az Erasmus BIP keretében, amin három országból 40 diák látogatott el Komáromba. A Kutatóintézet gazdagodott egy egészen kiváló könyvtárral, Steve Mason ugyanis nekünk ajándékozta saját könyvtárát, ami minden érdeklődő szá-

mára kutathatóvá teszi Josephus műveit és a kort, amiben élt. Az eseményekről további információkat találhatnak az érdeklődők a Kutatóintézet oldalán, amely a Református Teológiai Kar honlapján érhető el.

Idén ismét nemzetközi konferenciát szerveztek, miként zajlott a rendezvény?

Mivel ez már a harmadik nemzetközi konferenciánk volt, elmondható, hogy némi rutint szereztünk a szervezésben. De idén előre nem látott nehézségekbe ütköztünk. Most is kiváló kutatókat hívtunk meg. Ketten azonban, akadályoztatásuk miatt, alig egy hónappal az esemény előtt lemondták a részvételüket. A kirobban háború miatt pedig izraeli előadónk érkezése egészen a konferencia előtti hétig bizonytalan volt. Végül a fegyverszünetnek köszönhetően ő is szerencsésen megérkezett Komáromba és haza is jutott. Szóval a szervezés idén igen sok izgalommal járt. De a végeredmény ennek ellenére senkinek nem okozott csalódást. Minden résztvevő kiemelte, mennyire jól szervezett, kiváló hangulatú három napot tölthetett el Egyetemünkön. Szerda este egy fogadáson köszöntötte egyetemünk vezetője az előadókat, majd április 23-24-én zajlott a tudományos program, amit 24-én délután egy kulturális program zárt: megtekintettük a Brigetio Öröksége Látogatóközpont kiállítását. A konferencián végül kilenc előadás hangzott el angol és német nyelven.

A meghívó alapján az egyik szakmai partnerük a budapesti Országos Rabbiképző

– Zsidó Egyetem volt. Milyen területeken működnek együtt a felsőoktatási intézménnyel?

Egy konferencia szervezéséhez a befektetett munka mellett szükség van anyagi forrásokra és szakmai együttműködésekre is. Ahogy korábban említettem, első együttműködő partnerünk ebben a munkában a Regensburgi Egyetem volt. Ennek mintájára próbáltunk megszólítani más intézményeket is, hogy segítsék a konferencia megvalósulását. Mivel az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetemről már korábbi konferenciáinkra is érkeztek előadók és persze a konferenciák témája miatt is kézenfekvő volt, hogy ajánlatunkkal megkeressük az egyetem rektorát. A tárgyalások eredményeként egy hat évre szóló szerződést kötöttünk az ORZsE-val. Ez konkrétan azt jelenti, hogy az idei konferencia után még két konferencia támogatását vállalta az intézmény, mivel ezekre a konferenciákra kétfévente kerül sor.

Nagyon fontos eredményként tekintünk erre az együttműködésre, hiszen korábban semmilyen szakmai kapcsolat nem volt a két egyetem között. Megállapodásunk alapján, az ORZsE nem csupán anyagi támogatást nyújt a konferenciák megszervezéséhez, de tanárai részvételével is hozzájárul a konferencia sikeréhez. Úgy tekintünk erre az együttműködésre, mint első lépésre, amit több másik követhet (pl. Erasmus együttműködés, vendégelőadások stb.).

Folytatás a következő oldalon.

DR. ORNA
MONDSCHHEIM

Löwinger Manci szakácskönyvéből A trendi mozgó büfék és kávéskocsik

Mozgó büfékkel régebben is találkozhattunk a tengerpartokon vagy a parkokban, ám ezek többnyire nagyon egyszerűek voltak, szerény választékkal. Néhány üdítő, fagyalt és olcsó édesség került a pultra, amelyek nem voltak különösebben vonzóak. A kávékocsik tulajdonosai általában nem fektettek nagy hangsúlyt a járművek esztétikájára és megjelenésére, ezért az emberek többnyire csak szükség esetén vásároltak náluk.

A nagy változás a Covid idején kezdődött. Mivel a kávéházak bezártak, alternatívát kellett találni nemcsak a kávézásra, hanem a rövid baráti találkozásokra is. A nyílt tereken működő mozgó büfék fokozatosan betöltötték ezt az űrt, és fontos szerepet kaptak a közösségi életben. Ekkor már nemcsak kávé lehetett venni náluk, hanem süteményeket és szendvicseket is. Ezek a kocsik hamar népszerűvé váltak a szülők és gyerekek, valamint a felnőttek és a nyugdíjasok körében is.

A Covid utáni időszakban úgy tűnt, mindenki visszatér a kávéházakba, és valóban kevesebb mozgó büfét lehetett látni. Ám 2023. október 7-én kitört a háború, amely ismét mindent felforgatott. Nem a háború politikai oldaláról szeretnék beszélni, hanem arról, miként változtatta meg a kávékocsik szerepét. Az első időszakban a mozgó büfések a Gázai övezet közelébe mentek, és ott ingyen kínáltak ételt és italt a katonáknak. Később, amikor a harcok már a Gázai területen zajlottak, a büféket biztonságosabb helyekre vitték.

A kávékocsiknak és a mozgó büféknek fontos szerepük lett a háború idején, amikor sok kávéház és étterem bezárt. Találkozáspontokká váltak, ahol az emberek rövid időre

kiszakadhatnak a mindennapi feszültségből. A szabadidős kultúrában is jelentős helyet foglalnak el, hiszen könnyen áthelyezhetőek egyik helyről a másikra, így egyre többen élvezhetik azt, amit kínálnak.

Ennek a jelenségnek van egy szomorú oldala is. Olyan fiatalok, akik befejezték katonai szolgálatukat, és a harcokban elvesztették legjobb barátaikat, gyakran így próbálják megőrizni emléküket. Kinyitnak egy kávékocsit, amely az elesett barát nevét viseli, és ott olyan ételleket készítenek, amelyeket ő szeretett. Ily módon a közönség nemcsak a tulajdonos megélhetését támogatja, hanem az elesett barát emlékét is segít életben tartani.

A megélhetés szempontjából ma már falvakban és kibucokban is találni kávékocsikat. A vendégek nemcsak ételt és italt fogyasztanak, hanem a helyi termelőkől friss zöldség és gyümölcsöt is vásárolnak.

A városunk melletti faluban málnát, epret és áfonyát termesztene, amelyeket a látogatók maguk is leszüretelhetnek, kedvező áron. Most nincs szezon, ezért a tulajdonos málnalikórt, málnalekvárt és málnával töltött csokoládét készít. Ezek nagyon ízletesek, és a stand mellett egy kávékocsi is működik, ahol friss süteménnyel és pékáruval kínál izraeli reggelit lehet rendelni.

Izraelben régi szokás, hogy az emberek kisebb-nagyobb társaságokban összegyűlnek beszélgetni, vitatkozni, és megvitatni a világ dolgait, különösen a politikát. Ma ezek a csoportok előszeretettel választják a kávékocsikat találkozóhelyül: óráig ülnek ott, esznek, isznak, és közben erősítik baráti kapcsolataikat.

Mini péksütemények a kávékocsiból

Hozzávalók: 1 csomag leveles tészta; a töltelékhez lekvár, túrókrém, csokoládékrém, mandulakrém vagy fahéjas cukor.

Elkészítés: A tésztát kis négyzetekre vágjuk, a közepükre egy kanál töltelékkel teszünk. Ezután háromszöget vagy kis tekercest formázunk belőlük, megkenjük tojással, 180 fokra előmelegített sütőben körülbelül 20 perc alatt készre sütjük.

Quinoasaláta

Hozzávalók: 1 pohár főtt quinoa, 1 uborka, 10 félbevágott koktélparadicsom, 1 marék apróra vágott petrezselyem, 2 szál apróra vágott zöldhagyma, 2 evőkanál olívaolaj, 1 citrom leve, só és bors.

Elkészítés: Az alapanyagokat összekeverjük, majd frissen vágott fejes salátával tálaljuk.

Jó étvágyat!

Folytatás az előző oldalról.

A jövőre nézve, milyen célokat tűztek ki a kutatás tekintetében?

Továbbra is nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy támogassuk és segítsük azokat a kutatókat, akik Josephus Flavius műveivel kívánnak foglalkozni. A jövő egyik nagy vállalása, hogy készítsünk egy szlovák nyelvű Josephus könyvet. Mivel Josephus művei nem olvashatók szlovák nyelven, ezért

a Nagyszombati Egyetemmel együttműködésben beadtunk egy APPV pályázatot, hogy egy szlovák nyelvű válogatást készítsünk Josephus műveinek azokból a szakaszaiból, amelyek megítélésünk szerint, különösen fontosak, hogy az olvasó betekintést nyerjen ennek az egészen rendkívüli szerzőnek az életművébe. A szövegfordítások mellett rövid magyarázatokkal fogjuk érthetőbbé tenni az olvasók számára az adott szakaszokat.

Ha nyerünk a pályázaton, akkor 2030-ban kezünkbe vehetjük majd a kötetet.

Rövid távú terveink között szerepel az ideai konferencia előadásainak megjelentetése, ami reményeink szerint, ismét a DCLS sorozatban történhet. De mivel a világhírű professzorok naptára eléggé tele van, ezért hamarosan el kell kezdenünk szervezni a következő nemzetközi konferenciánkat is.

PA-PT

Vojtěch Peštuka o skupine Létaující rabín

Názov Létaující rabín je výrazný a zapamätateľný. Ako vznikol a čo podľa vás najlepšie vystihuje ducha vašej kapely?

Vznikli sme v roce 2001 jako Klezmer Quartet. Po nějaké době jsme chtěli název změnit, protože nám přišel hodně generický. Původní návrhy byly něco ve smyslu Monty Pythonova Létaujícího Cirkusu, a postupným škrtnáním nadbytečných slov jsme se dostali až na Létaujícího rabína. Ten nám trochu evokoval lidiš svět ve fantaskní podobě jako od Marka Chagalla. Ale taky svobodu, ulítnost a rozlet, jako Monty Python. Řekl bych, že to všechno vystihuje ducha naší kapely dodnes.

Vo vašej hudbe sa stretávajú rôzne židovské hudobné tradície a moderné prístupy. Ako hľadáte rovnováhu medzi tradíciou a osobným hudobným vyjadrením?

Tradice je odrazový můstek k osobním hudebním vyjádření. Opečovávat muzeální kousky moc nechceme a ani neumíme. Zároveň se ale tradice musí umět, takže jí plně respektujeme a věnujeme potřebnou pozornost a náležitou péči. Ale není to strop, a navíc bez kreativity brzo vybledne a ztratí chuť.

Akú úlohu zohráva publikum počas vašich

koncertov? Mení sa atmosféra a váš prejav v závislosti od miesta a poslucháčov?

Publikum je pro nás vždy velmi důležité. Když cítíme odezvu, hrajeme živěji a výrazněji. Jeho pozornost je totiž extra zdroj energie. To potom klidně může skončit i povídáním si mezi písničkami nebo rundou páníků přinesenou na podium. Jinak se snažíme do vystoupení dát vždy veškerý náš um, takže základní přístup se až tak moc nemění. Ale samozřejmě, chceme diváky zaujmout a dojmout, takže se vždycky snažíme být co nejsrozumitelnější. Umíme taky být pietní když je třeba, i když to v našem případě většinou bývá pieta trochu od podlahy.

V lete sa zúčastníte klezmerového festivalu pri Balatone, ktorý sa uskutoční po prvý raz. Ako sa pripravujete na toto vystúpenie? Koncertovali ste už v minulosti aj v Maďarsku?

Momentálne jsme v procese natáčení nového alba, ke kterému chystáme v dohledné době ještě před vystoupením u Balatonu vydat i dvě hudební videa. Cvičíme nové věci a ladíme formu, abychom zahráli co nejlépe. V Maďarsku hrajeme totiž poprvé. Přestože jsme různá vystoupení několikrát domlou-

vali, nakonec z nich vždy sešlo. O to víc se na premiéru těšíme.

Kde môžu záujemcovia sledovať programy, správy skupiny? Máte v blízkej budúcnosti vystúpenia, na ktoré by ste radi upriamili pozornosť?

Aktuální informace najdete na našich webových stránkách www.letajicirabin.cz a na kapelním Facebooku, kde komunikujeme s fanoušky <https://www.facebook.com/letajicirabin>. Máme také Youtube kanál, kde jsou naše hudební videa, https://www.youtube.com/@letajici_rabin. Všude se dá proklikat odevšad.

PA-PT

Studne mútne: umelecká kolaborácia 1939-1945

Rozhovor s Petrom Gettingom

Prosíme, predstavte sa stručne čitateľom Spravodajcu!

Som autor viacerých prozaických kníh, popri tom pracujem ako publicista. S témami, ktoré spracovávam v novej knihe Studne mútne, sa teda stretávam už dlhodobo a viaceré som spracoval aj do novín. Kniha to chce posunúť na inú úroveň.

Nedávno vyšla kniha s názvom Studne mútne: umelecká kolaborácia 1939-1945. O kom a pre koho je táto publikácia?

Myslím si, že kniha je pre každého, kto má rád literatúru, nielen slovenskú. A súčasne aj pre každého, kto je ochotný podstúpiť riziko a pozrieť sa do zrkadla tejto spoločnosti. Teda nielen plesať nad pamätníkmi umelcov, ale aj spracovať, že zlyhávali tak ako všetky omylné ľudské bytosti. A že ich zlyhanie pomáhalo aj zločinným režimom, v tomto prípade tomu vojnovému.

Aké bolo prijatie knihy, ktorá otvára váž-

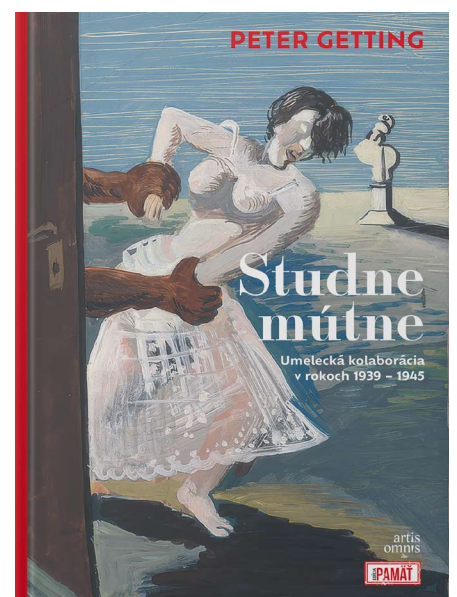
ne témy a otázky? Dá sa dnes, viac než 80 rokov po udalostiach, písať a vydávať knihy na túto tému?

Prijatie knihy je zatiaľ veľmi pozitívne, ale nie je to hlavný zmysel diela. V knihe zdôrazňujem, že najhoršie, čo sa môže stať, aby sme stále dookola opakovali chyby predkov, je mlčanie. Čiže téma je otvorená diskusii, polemike. Len prelomenie mlčanie môže byť prvým krokom k reflexii toho, čo sa dialo - aj toho, čo sa deje a vždy bude diať. Teda vrátane kolaborácie umelcov s touto-ktorou mocou.

Prečo je dôležité, aby ľudia dneška spoznali toto obdobie?

Pretože tieto mechanizmy sa stále znovu opakujú. Aj v tejto chvíli sa to niekde na svete deje. Aj v tejto chvíli sa páchajú zločiny v mene všemožných ideí a režimov a umelci by tomu nemali sekundovať.

Kde si môžu záujemcovia knihu zakúpiť?

Knihu nájdete v kníhkupectvách po celom Slovensku.

PA-PT

Prešovská synagóga

Rozhovor Annou Tomkovou

Prosíme, predstavte sa stručne čitateľom Spravodajcu!

Volám sa Anna Tomková a od marca 2025 pôsobím ako sprievodkyňa v prešovskej synagóge. Svet sprevádzania ma očaril už v roku 2011 po absolvovaní odborného kurzu. Odvtedy sa neustále vzdelávam, pretože túto prácu vnímam ako nikdy nekončiaci príbeh a svoj najväčší koníček. Doteraz som sa venovala primárne regiónu Šariš, najmä počas pôsobenia v Bardejove a Bardejovských Kúpeľoch. Moja prax zahŕňala rôzne formy – od klasických prehliadok až po skupinové herecké a kostýmové sprevádzanie v šarištine, kde sme do scenára z 19. storočia zakomponovali dokonca aj postavu poľského Žida. Okrem toho som v kúpeľoch viedla tematické okruhy venované cisárovnej Sisi. Keďže mám na synagógu výhľad priamo z okna, táto téma vo mne od detstva vzbudzovala zvedavosť. Židovská kultúra je neoddeliteľnou súčasťou Šariša a ja sa teším, že vám jej príbehy môžem teraz priblížiť a pomáhať najmä mladým ľuďom chápať ich súvislosti.

Čo by sme mali vedieť o histórii prešovskej synagógy?

V prvom rade by ste mali vedieť, že jej maľba je fascinujúca. Podľa môjho názoru je to najkrajšie vymalovaná synagóga spomedzi všetkých zachovaných na Slovensku. Keď vstúpite, okamžite vás obklopí bohatá ornamentálna maurská výzdoba a cítite sa ako v Španielsku. Je to ortodoxná synagóga, postavená koncom 19. storočia (1897 – 1898), a

hoci zvonku pôsobí nenápadne, jej interiér je skutočným klenotom. Fascinujúce je, že sa tu zachoval pôvodný inventár vrátane majestátného svätostánku (Aron ha-kodeš). Synagóga dodnes slúži nielen ako múzeum a vzácna pamiatka, ale stále je aj živým miestom modlitby. Celé prvé poschodie (ženskú galériu) zaplňa Barkányiho zbierka, ktorou si pripomíname výnimočnú osobnosť Eugena Barkányho. Ten svoj život zasvätil zberateľskej a dokumentátorskej aktivite a bol jedným zo zakladateľov prvého židovského múzea v Prešove. Výnimočná je takisto autenticita predmetov – judaik, ktoré z veľkej časti pochádzajú priamo z východného Slovenska. Odporúčam to všetko jednoducho vidieť na vlastné oči.

Akú výstavu a aké programy ponúka synagóga návštevníkom v súčasnosti?

Návštevníkom ponúkame pestrú mozaiku zážitkov. Naším nosným umeleckým pilierom je koncertný cyklus Hudba v synagóge, ktorý vďaka jedinečnej akustike prináša nezabudnuteľnú atmosféru. Doplní ho, už druhý rok, obľúbený cyklus Nedela v synagóge, zameraný na rôzne témy, kde často privítame hostí so špeciálnym programom. Veľký dôraz kladieme aj na interaktívne vzdelávanie. Nedávno sme uviedli špeciálny workshop „Nie je korenička ako korenička“, v ktorom sa podarilo prepojiť Shakespearovho Kupca benátskeho s hlbokým významom koreničky v židovskej kultúre. Študenti si počas neho sami vyrobili koreničku besamim. Aktuálne až do

júna môžete u nás navštíviť emotívnu expozíciu „Prázdna stolička“, ktorá sa venuje osudom študentov prešovského kolegiálneho gymnázia zasiahnutých holokaustom.

Aké podujatia pripravujete v rámci cyklu „Nedela v synagóge“?

Prípravujeme niekoľko tematických popoludní, vždy poslednú nedeľu v mesiaci:

- Recepty z macesu: Prednáška a ochutnávka macesovej torty či knedličiek s kulinárskymi radami našich hostiek.
- 999: Peter Chudý o osudoch prvého ženského transportu.
- Moje zbierky – svet: Predstavenie unikátnych predmetov zberateľa Pavla Hudáka.
- Môj život v Izraeli: Autentický osobný príbeh Juraja Guttmána.
- Hudba, ktorá spája všetky náboženstvá: Prednáška o židovskej hudbe či hudobníkoch inšpirovaných židovskými skladateľmi, doplnená o živé hudobné vstupy violončelistu Petra Čizmára.
- Viete, čo je to Macabi? Prednáška o histórii prešovského športu a organizáciách, ktoré spájali mládež bez ohľadu na vierovyznanie.

Kde sa môžu naši čitatelia informovať o otváracích hodinách a podujatiach?

Otváracie hodiny a program nájdete na webe PKO Prešov, na ich sociálnych sieťach (Facebook a Instagram) alebo na našej facebookovej stránke: Mestské múzeum Synagóga, Prešov. Informácie poskytujú aj TIC v Prešove, prípadne nám môžete volať či písať priamo do múzea.

Foto: Erik Wittner

Shalom Chaverim 2026

Rozhovor so Snežanou Werner

Predstavte festival Shalom Chaverim čitateľom Spravodajcu! Kedy vznikla táto iniciatíva? S akým cieľom? Pre koho je určená?

Shalom Chaverim – Festival židovskej kultúry má v názve celý svoj program. „Shalom“ je hebrejské slovo pre mier, pokoj a lásku, „Chaverim“ znamená priatelia. Práve v tomto duhu festival od začiatku funguje – ako otvorené, priateľské stretnutie ľudí rôzneho veku, vierovyznania a pôvodu, ktorých spája zvedavosť a úcta k inej kultúre.

Zárodok projektu siaha do roku 2014, keď vznikla značka Shalom Chaverim so zameraním na židovskú kultúru, ktorá sa prvýkrát predstavila verejnosti na festivale Pohoda. V roku 2023 sa tím pustil do prípravy prvého samostatného ročníka a v septembri 2024 sa festival otvoril pre verejnosť. Odvtedy sa každoročne vracia do Bratislavy a okolia s bohatým programom, ktorý zahŕňa koncerty, výstavy, filmové projekcie, gastronómiu aj diskusie. Festival nie je určený len pre židovskú komunitu – práve naopak, jeho poslaním je sprístupniť túto kultúru čo najširšiemu publiku a budovať mostíky porozumenia.

Aké boli ohlasy publika v uplynulých rokoch?

Oba doterajšie ročníky zaznamenali veľmi pozitívne ohlasy. Druhý ročník v roku 2025 navštívilo viac ako 5 700 návštevníkov a oslovil aj tisíce ďalších prostredníctvom médií a sociálnych sietí – príspevky festivalu zaznamenali takmer 630 000

zobrazení, čo hovorí o skutočnom záujme verejnosti. Publikum si osobitne obľúbilo niekoľko podujatí. Šolet fest – gastronomický festival s ochutnávkou tradičného židovského šóletu, sprevádzaný bohatým programom pre deti aj dospelých – sa stal jedným z najobľúbenejších formátov festivalu. Veľký ohlas mali aj koncerty: slávnostný otvárací večer v Divadle Aréna, kde Hilaris Chamber Orchestra pod taktovkou Petra Breinera vystúpil s maďarskou huslistkou Orsolyou Korcsolan a slovenským klarinetistom Albínom Blahom, jubilejný dvojkonzert pri príležitosti 30. výročia Pressburger Klezmer Big Band spolu s britským zoskupením Running Through The Woods, a záverečný gala-konzert Petra Györiho „Svetlo porozumenia“, ktorý hýril energiou a emóciami. Na festivale v roku 2025 sa predstavili umelci z Izraela, Maďarska, Srbska, Česka, Dánska a Veľkej Británie – medzinárodný charakter je pre Shalom Chaverim typický od samého začiatku.

S akým programom sa pripravujete tento rok?

Tretí ročník sa uskutoční od 3. do 9. septembra 2026 a opäť prinesie program rozsiahly žánrovo aj geograficky. Tento rok sa predstavia umelci zo Švédska, Izraela, Maďarska, Čiech a Poľska.

Jednou z najväčších noviniek je záverečný koncert, ktorý sa po prvýkrát odohráva vo veľkých priestoroch bratislavskej Starej tržnice. Zahrá zoskupenie Marián Čekovský band & The Ladies Ensemble s hosťa-

mi, pričom repertoár bude tvorený špeciálnymi aranžmánmi skladieb veľkých mien ako Leonard Bernstein, Lenny Kravitz, Mark Knopfler či Amy Winehouse – umelcov, ktorých spája nielen výnimočný talent, ale aj židovský pôvod.

Osobitným zážitkom bude aj koncert švédsko-americkéj vokalistky Luisy Lyne s ansámbľom di Yiddishe Kapelye s programom „Cohen in Yiddish“ – piesne Leonarda Cohena znejúce v jazyku jidiš. Samozrejme, ani tento rok nebude chýbať Šolet fest s gastronomickým programom, a okrem koncertov čakajú návštevníkov vernisáže a diskusie. Podrobný program priebežne aktualizujeme na festivalovej webovej stránke shalom-chaverim.sk

Kto sa podieľa na organizácii, vďaka komu sa môže festival uskutočniť?

Festival organizuje Ústredný zväz židovských náboženských obcí v Slovenskej republike v spolupráci s Bratislavským samosprávnym krajom a Židovskou náboženskou obcou Bratislava. Sme vďační všetkým partnerom a sponzorom, ktorí veria, že kultúrna rozmanitosť obohacuje náš spoločný život.

Kde môžu záujemcovia nájsť informácie o podujatí?

Všetky informácie, ktoré priebežne aktualizujeme a dopĺňame, nájdete na www.shalom-chaverim.sk a na festivalových sociálnych sieťach – na Facebooku pod názvom Shalom Chaverim a na Instagrame ako shalom.chaverim_sk. Vstupenky na jednotlivé podujatia je možné zakúpiť priamo na stránke festivalu alebo v sieti Ticketportal. Tešíme sa na vás – Shalom Chaverim!

Foto: www.shalom-chaverim.sk

Festival židovskej kultúry HaNahar

Spýtali sme sa Mgr. art. Máriu Volárovú

Aj tento rok sa v Novom Meste nad Váhom opäť uskutoční Festival židovskej kultúry HaNahar. Ako dopadol minuloročný festival a s akými skúsenosťami ste sa pustili do organizácie tohtoročného podujatia?

Minulý ročník potvrdil, že festival má v našom regióne svoje stále miesto a diváci o tento druh kultúry a dialógu stoja. Do aktuálneho 6. ročníka sme si preniesli dôležité skúsenosti – predovšetkým rozhodnutie udržať štvordňový rámec podujatia, ktorý nám umožňuje pokryť viacero programov od koncertov, cez výstavy, odborné prednášky, workshopy až po gastronómiu. Zároveň nás teší, že sa tento rok k organizačnému súkoliu pridali aj Hlohovec, čím HaNahar (HaNahar – HaMeached v preklade „Rieka, ktorá spája“) rozširuje svoj dosah, potvrdzuje symboliku svojho názvu a prepája mestá na Váhu.

Ako vznikol program ročníka 2026 a s kým sa môže publikum stretnúť?

Tento ročník sme koncipovali ako oslavu ľudskosti a zvedavosti, čo sú aj hlavné témy FestivaAL 100 a projektu EHMK Trenčín 2026. Ústredným bodom je 100. výročie narodenia spisovateľa Arnošta Lustiga – o jeho odkaze a živote príde do Trenčína (11. 6.) porozprávať jeho dcéra Eva Lustigová. V Novom Meste nad Váhom sa stretneme s unikátnou výstavou Medzi domovom a Európou – 18 slovenských maliarov židovského pôvodu zo súkromnej zbierky Kamila Benetina. Filmových fanúšikov čaká neskutočne ľudský dokument Malachi (Izrael, 2025) a na hrade Beckov sa návštevníci môžu stretnúť s umelcom Mirom Pogramom počas komentovaných prehliadok jeho výstavy HUMAN-I-TY a výtvarných workshopov, tiež inšpirovaných humanistickým odkazom Arnošta Lustiga. V Piešťanoch sa môžete stretnúť s hudbou Kaschauer Klezmer Band a na nádvorí Zámku Hlohovec ochutnať piesne a židovskú kuchyňu, ktorú naservíruje Hudba na tanieri.

V čase, keď sa tento rozhovor dostane do tlače, budeme s veľkou pravdepodobnosťou už po skončení kultúrneho podujatia. Kedy by ste boli s tohtoročným festivalom spokojní? Podľa čoho možno merať úspešnosť programu?

Spokojnosť nemežeme len číslami v hládku, ale predovšetkým hĺbkou stretnutí a spätnou väzbou od publika. Pre nás je úspechom, ak program vyvolá emóciu a disku-

siu. Veľkým zadostučinením by bol záujem posunúť naše programy do ďalších miest na Váhu a nadviazať nové spolupráce. Za kľúčový moment považujeme aj úspešný priebeh židovsko-kresťanského dialógu v trenčianskej synagóge, kde hľadáme to, čo nás spája. Ak v ľuďoch ostane pocit vzájomného porozumenia, festival splnil svoj cieľ.

Kde môžu záujemcovia získať informácie o podujatí?

Všetky podrobnosti o programe a hosťoch nájdete na našej webovej stránke hanahar.sk. Radi by sme však odkázali každému, kto možno ešte váha: prídte festival zažiť aspoň raz naživo. Atmosféra spoločného zdieľania kultúry, umenia, chuti židovskej kuchyne a obyčajnej hrejivej ľudskosti je totiž neprenosná.

PT-PA

Nitrianska synagóga je tu pre všetkých

Jej dvere sa v sobotu popoludní 23. mája ani na chvíľu nezatvorili a ozývala sa nielen slovenčina, ale aj nemčina či maďarčina... Nie je to veru otrepaná fráza o duchu tohto miesta... je to fakt! Múry niekdajšej neologickej synagógy počuli za vyše storočnej existencie nekonečne veľa modlitieb, zažili veľa sviatkov židovského roka a od sedemdesiatych rokov minulého storočia nespočetné množstvo kultúrnych podujatí najrôznejšieho druhu. A predsa je pozvanie porozprávať o židovských tradíciách vzácnu možnosťou, ako oživiť niekdajší život značnej časti predvojnovnej Nitry.

Predposledná májová sobota bola sviatkom trojnásobným. V mnohých kultúrnych ustanovizniach sa v rámci už tradičnej Noci múzeí... konali lákavé programy. Návštevníci synagógy si v réžii Židovskej náboženskej obce v Nitre vypočuli rozprá-

vanie Kataríny Potokovej o histórii tohto svätostánku, ktorý bol postavený v roku 1911 podľa projektu významného architekta Leopolda Baumhorna. Následne sa dozvedeli o tradíciách a zvyklostiach najväčšieho židovského sviatku, každotýždňovej soboty, dňa odpočinku a modlitieb – Šabat. A do tretice o práve prebiehajúcim letnom pútnickom sviatku Šavuot, ktorý je oslavou práce poľnohospodára, ale aj pamiatkou na časy, keď Židia dostali to, čo je pre nich najcennejšie, Tóru a Desatoro na hore Sinaj. Synagógu ozdobila zeleň a návštevníci si pochutnali na tradičných tvarohových koláčikoch.

Program pokračoval koncertom piesní v podaní mladej speváčky Kataríny Šillerovej, ktorý diváci odmenili zaslúženým potleskom.

kp

Lúčime sa s hlavným rabínom Péterom Kardosom

Foto: mazsihsz.hu

Koncom mája prišla z Budapešti smutná správa: Hlavný rabín Péter Kardos, rabín synagógy v obvode Zugló a šéfredaktor ikonických židovských novín Új Élet, zomrel vo veku 90 rokov. Hlavný rabín bol niekoľkokrát našim hosťom v Komárne, v roku 2019 vystúpil na Európskom dni židovskej kultúry, ale navštívil nás aj na Purim a Deň mártýrov. Napísal aj jeden z predslovov k izraelskému cestopisu Modro-biele všedné dni, ktorý vydala náboženská obec v roku 2014. Zdieľame smútok

jeho rodiny a komunity a budeme si uchovávať jeho pamiatku!

**vedenie Židovskej náboženskej obce v Komárne
redaktori Spravodajcu**

Hostia z Budapešti

Synagóga Frankel v Budíne zorganizovala v nedeľu 24. mája komunitný výlet do nášho mesta. Tím viedli Dr. Tamás Verő, hlavný rabín, Dr. Gergely Nógrádi, hlavný kantor, Mónika Gellei, vedúca kancelárie a Judit Arató, organizátorka programu. Našich hostí v Menháze privítali manželia Pasternákovci. Po raňajkách Ing. Anton Pasternák, predseda Židovskej náboženskej obce v Komárne, informoval o minulosti a súčasnosti miestnej kehily. Návštevníci si prezreli expozíciu Mikromúzea Ármina Schnitzera, synagógu a potom sa vydali na prehliadku mesta. Hlavný kantor Gergely Nógrádi v synagóge zaspieval veselé piesne na veľkú radosť prítomných. Členovia skupiny sa vrátili na obed do Menházu, odkiaľ odišli domov obohatení o komunitné zážitky. Ďakujeme za návštevu!

Fotografie na dvoch kolesách

V novom stípcyku nášho brata Pétera Scheinera, ktorý žije v Zürichu, sa s vami delíme o fotografie, ktoré urobil počas cestovania po rôznych častiach sveta na dvoch kolesách. Tentoraz zábery pochádzajú z New Yorku.

Židovská náboženská obec v Komárne
Komáromi Zsidó Hitközség
קהילה יהודית בקומארנו

1791

POZVÁNKA - MEGHÍVÓ

Židovská náboženská obec v Komárne touto cestou pozuje každého humánne zmýšľajúceho človeka na pietny akt pri príležitosti 82. výročia deportácie židovského obyvateľstva z Komárna a okolia. Spomienkové podujatie sa uskutoční **v nedeľu 14. júna 2026 o 10.30 hod.** na židovskom cintoríne v Komárne (ulica Zlatého muža 1).

A **Komáromi Zsidó Hitközség** ezúton hív meg minden jóézésű embert a megemlékezésre, melyet Komárom és környéke zsidó lakosságára deportálásának 82. évfordulója alkalmából tartunk **2026. június 14-én, vasárnap 10:30-kor** a komáromi zsidó temetőben (Aranyember utcája 1.).

Príhovor prednesie hlavný rabín **dr. Róbert Frölich**, účinkuje hlavný kantor **Immanuel Zucker**.

Beszédet mond **dr. Frölich Róbert** főrabbi, közreműködik **Zucker Immanuel** főkantor.

Na pamiatku obetí o **12.00 hod.** spoločne zapálime sviečky v synagóge (Eötvösöva ulica 15). Spomínajme spolu!

Az áldozatok emlékére **12:00 órakor** közösen gyűjtünk gyertyát a zsinagógában (Eötvös utca 15).

Spomínajme spolu! - Emlékezzünk együtt!

*Prosíme, potvrdíte svoju účasť na adrese kile@menhaz.sk!
Részvételi szándékukat kérjük jelezzeék a kile@menhaz.sk címen!*

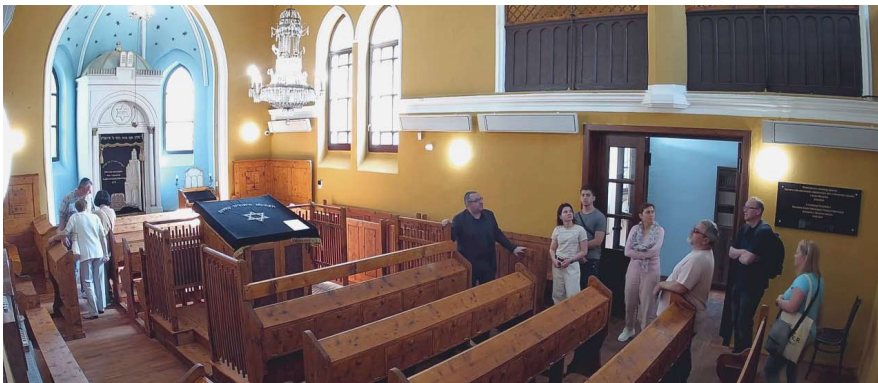
Gratulujeme!

Magda Vadász, naša priateľka žijúca v Budapešti, bývalá kolegyňa našich novín, ktorá pravidelne tľmočí na našich programoch, oslávila v máji svoje okruhlé narodeniny. Prajeme jej veľa zdravia, bis 120!

vedenie Židovskej náboženskej obce v Komárne

Komárňanské dni 2026

Dňa 3. mája sme sa – v súlade s tradíciami uplynulých desaťročí – pripojili ku Komárňanským dňom otvoreným programom. V synagóge a v mikromúzeu privítali návštevníkov Magda Saláth, Tamás Novák, Zoltán Kollár a rodina Pasternák.

Žiadame Vašu podporu

Vážení čitatelia! Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Poukázanie peňazí z územia SR:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa

Poukázanie peňazí zo zahraničia:

Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK060900000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno

Nástenka krátke správy

ŽNO Komárno, Shalom klub a Spravodajcu podporila spoločnosť Haver Kosher Food Kft. a darcovia, ktorí si želali zostať anonymní. Ďakujeme!

Dňa 23. apríla sa konalo fotografovanie v obradnej sieni. Výskumní spolupracovníci Evy Fritz Beke zdokumentovali pamätník z I. svetovej vojny pre Vojenskohistorické múzeum.

Obvod Hunyadi Tér Budapeštianskej židovskej obce usporiada tento rok v Tate Sabaton v dňoch 24., 25. a 26. júla. Niekoľko členov ŽNO sa zúčastnilo minuloročného úspešného podujatia. Viac informácií o podrobnom programe získate v kancelárii alebo e-mailom na adrese kile@menhaz.sk.

V posledných týždňoch došlo k ďalšiemu vývoju: zakúpili sme nové čistiace zariadenia pre Menház a pri vchode do márnice na cintoríne bola nainštalovaná nová skrinka na kľúče.

Vďaka obetavej práci organizátorky Katalin Kertiovej bola na židovskom cintoríne v Tate dokončená reštaurovanie troch zostávajúcich porcelánových náhrobkov rodiny Farkasházi – Fischer. Slávnostné odhalenie sa očakáva 22. júna.

Tisa Be Av: 9. Av je dňom smútku za zničenie Prvého a Druhého chrámu. Tento rok začína v stredu večer 22. júla. 25-hodinový pôst končí vo štvrtok večer 23. júla. Tri týždne predchádzajúce sviatku sú týždňom smútku, pričom posledných deväť dní nie je zvykom jesť mäso od 1. Av.

Počas letného obdobia je možné navštíviť našu kanceláriu iba po predchádzajúcej dohode.

V máji sme podali nové žiadosti o kultúrne programy a digitalizáciu našich dokumentov.

Spravodajca – mesačník ŽNO v Komárne, založené v roku 5756. (1996), **šéfredaktor:** Tamás Paszternák (tamas.paszternak@menhaz.sk), András Paszternák (andras.paszternak@menhaz.sk), **spolupracovníci:** Magda Saláth, Mgr. Ferenc Piczek, **grafická úprava:** Richard Saláth, **jazyková korektúra:** Zsuzsanna Paszternákné Kertész (Komárno), Anton Pasternák (Komárno), **tlač:** Nec-arte Kft., Komárno, **adresa ŽNO:** Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, **e-mail:** kile@menhaz.sk, **tel./fax:** 00421/35/7725-355. **Registračné číslo:** EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **IČO:** 34073400. **Periodikum je nepredajné.**

SPRAVODAJCA

JÚN - JÚL 2026 – TAMMUZ – AV 5786.

MESAČNÍK ŽNO V KOMÁRNE

XXIV. REG. ROČNÍK. 6.-7. ČÍSLO, 361.-362. ČÍSLO

AKÉ PROGRAMY A VÝSTAVY PONÚKA PREŠOVSKÁ SYNAGÓGA?

Foto: Erik Wittner

NITRA

„Predposledná májová sobota bola sviatkom trojnásobným. V mnohých kultúrnych ustanovizniach sa v rámci už tradičnej Noci múzei...“

4

BRATISLAVA

„Shalom Chaverim – Festival židovskej kultúry má v názve celý svoj program. „Shalom“ je hebrejské slovo pre mier...“

5

PREŠOV

„Podľa môjho názoru je to najkrajšie vymalovaná synagóga spomedzi všetkých zachovaných na Slovensku. Keď vstúpite, okamžite...“

6

Kvety v synagóge

22. mája sa v synagóge v Komárne konal nezvyčajný piatkový večer. Prvýkrát po mnohých rokoch sme spoločne oslávili Šavuot, sviatok darovania Tóry v Menháze. Podľa tradície boli archa Tóry a bima ozdobené kvetinovou výzdobou. O zvykoch sviatku sme sa dozvedeli od predmodlitela Mihálya Riszovannija. Prítomných privítal Tamás Paszternák, koordinátor Židovskej náboženskej obce v Komárne. Deti, ktoré sa podujatia zúčastnili, boli privítané dar-

čekmi. Po piatkovej večernej modlitbe program pokračoval v sále Zoltána Wallensteina. Na účastníkov čakali chutné kóšer jedlá z mliečnych výrobkov. Po kiduši sme sa tiež dozvedeli o pôvode týchto zvykov.

Ďakujeme Magde Saláth a manželom Paszternákovcom za prípravu programu!

Spomienka vo Velkom Mederi

Mesto Veľký Meder aj tento rok organizuje tradičnú spomienku na holokaust, ktorá sa uskutoční v nedeľu 14. júna 2026 o 18:00. Spomienkový prejav a modlitbu prednesie vrchný rabín Zoltán Radnóti a kantor Zsolt Kozma.

Začiatok sezóny

Naše programy plánované po letnej prestávke:

- Európsky deň židovskej kultúry sa uskutoční **30. augusta**.

- Tohtoročné jesenné prázdniny sa začnú v piatok večer **11. septembra** (Erev Roš hašana) a Jom kipur v nedeľu večer **20. septembra** (Kol Nidre).

Ocenenie Kehila

Spoločným udeľovaním cien Kehila a Kehila Haver oceňujeme aktivity tých, ktorí urobili veľa pre židovské komunity v regióne bez ohľadu na náboženstvo. Vaše návrhy na ocenených čakáme na adresu kile@menhaz.sk do 31. júla 2026.